

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

ELEKTROENERĢIJAS NODOKLIS

02.01.2023.

Saturs

Darbības joma	3
Nodokļa objekts	4
Nodokļa atbrīvojumi un atvieglojums	7
Nodokļa aprēķināšana, deklarēšana un maksāšana	11

Darbības joma

[Elektroenerģijas nodokļa likums](#) nosaka kārtību, kādā **elektroenerģiju** apliek ar elektroenerģijas nodokli (turpmāk – nodoklis) Latvijas Republikā.

Elektroenerģijas nodokļa likums **attiecas uz**:

- personām, kas veic elektroenerģijas ražošanu, sadali, piegādi, tirdzniecību un citas darbības ar elektroenerģiju (t. sk. patērē elektroenerģiju ražošanas procesa nodrošināšanai un pašu vajadzībām (t. sk. administrācijas ēkām);
- autonomajiem ražotājiem, izņemot Elektroenerģijas nodokļa likumā noteiktos gadījumus;
- personām, kas elektroenerģiju izmanto, piegādā un iegādājas biržā.

Elektroenerģijas nodokļa likums **neattiecas uz autonomajiem ražotājiem**, kas elektroenerģiju ražo un patērē pašu vajadzībām, ievērojot šādus nosacījumus:

- kopējā ražošanas jauda nepārsniedz divus megavatus;
- elektroenerģijas ražošanai izmanto energoproduktus, kas aplikti ar akcīzes nodokli, ogles, kas apliktas ar dabas resursu nodokli, vai elektroenerģiju, kas aplikta ar elektroenerģijas nodokli

Uzstādītā **kopējā ražošanas jauda** veidojas, piemēram, gan no elektroenerģijas ražošanas jaudas, gan siltumenerģijas ražošanas jaudas (ja komercdarbībā tāda tiek izmantota).

1. piemērs

SIA "ZET" apliecina, ka uzstādītā elektroenerģijas ražošanas jauda nepārsniedz 1 megavatu (MW).

Savukārt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) tīmekļvietnē publiski pieejamā Energoapgādes pakalpojumu sniedzēju reģistrā sniegtā informācija liecina, ka SIA "ZET" siltumenerģijas ražošanas jauda veido 1,09 MW un elektroenerģijas ražošanas jauda veido 0,98 MW.

Tātad SIA "ZET" uzstādītā kopējā ražošanas jauda ir 2,07 MW un pārsniedz Elektroenerģijas nodokļa likumā noteikto izņēmuma kritēriju attiecībā uz 2 MW, kad neveidojas ar nodokli apliekams objekts.

Nodokļa objekts

Ar nodokli ir **apliekama**:

- galalietotājam piegādātā elektroenerģija (t. sk. elektroenerģija, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, koģenerācijas stacijās);
- elektroenerģija, ko izmanto siltumenerģijas ražošanai;
- elektroenerģija, kas taksācijas periodā piegādāta pašu vajadzībām (t. sk. administrācijas ēkām).

2. piemērs

*Ja elektroenerģijas tirgotājs piegādā elektroenerģiju sadarbības partnerim – juridiskajai personai, kura iegādāto elektroenerģiju pārdod tālāk un neizmanto pašpatēriņam, šāda persona nav uzskatāma par elektroenerģijas galalietotāju. Šajā gadījumā elektroenerģijas tirgotāja piegādātā elektroenerģija **nav apliekama** ar nodokli.*

3. piemērs

*Ja elektroenerģija, kas ir iegūta no atjaunojamiem energoresursiem, koģenerācijas stacijās, tiek piegādāta galalietotājiem un/vai izmantota paša elektroenerģijas ražotāja vajadzībām (t. sk. administrācijas ēkām), izņemot Elektroenerģijas nodokļa likumā noteiktos gadījumus, tā ir **apliekama** ar nodokli.*

Ar nodokli **nav apliekama** elektroenerģija, kas tiešā veidā ir izlietota:

- elektroenerģijas ražošanas procesa nodrošināšanai;
- elektroenerģijas sadalei un pārvadei (piemēram, elektroenerģijas zudumi).

Nodokļa maksātājs

Nodokļa maksātāji ir:

- personas (kas nodarbojas ar elektroenerģijas tirdzniecību)¹, kuras **piegādā elektroenerģiju galalietotājiem** un ir noslēgušas līgumus vai citādi vienojušās par elektroenerģijas piegādi (pārdošanu);
- **autonomie ražotāji**, izņemot tos autonomos ražotājus, kuri elektroenerģiju ražo un patērē pašu vajadzībām, ievērojot Elektroenerģijas nodokļa likuma [2. panta trešajā daļā](#) noteiktos nosacījumus;
- elektroenerģijas galalietotāji, ja ir noslēgts līgums vai citāda vienošanās **par elektroenerģijas iegādi biržā**.

Galalietotājs – enerģijas lietotājs, kurš pērk enerģiju izlietošanai **paša vajadzībām** (galapatēriņam).²

¹ [Elektroenerģijas tirgus likuma 32. panta](#) pirmajā daļā minētās personas.

² [Enerģētikas likuma](#) 1. panta pirmās daļas 18. punkts.

Autonomais ražotājs – komersants, energoapgādes komersants vai fiziskā persona, kas ražo elektroenerģiju, siltumenerģiju vai dzesēšanai nepieciešamo enerģiju nolūkā patērēt to paša vajadzībām vai lokālās siltumapgādes vai aukstumapgādes vajadzībām.³

4. piemērs

*Elektroenerģijas tirgotājs – Tirgotājs 1 – piegādā elektroenerģiju otram elektroenerģijas tirgotājam – Tirgotājam 2 – kā **galalietotājam**.*

Šajā gadījumā Tirgotājs 1 ir nodokļa maksātājs.

5. piemērs

*Elektroenerģijas tirgotājs – Tirgotājs 1 – piegādā elektroenerģiju otram elektroenerģijas tirgotājam – Tirgotājam 2, kas savukārt šo elektroenerģiju **pārdod tālāk** citiem galalietotājiem.*

Šajā gadījumā Tirgotājs 1 nav nodokļa maksātājs, jo Tirgotājs 2 nav uzskatāms par galalietotāju. Nodokļa maksātājs ir Tirgotājs 2.

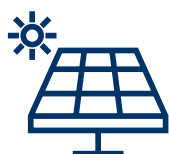

Persona, kura piegādā savā uzņēmumā saražoto elektroenerģiju pašu patēriņam (administrācijas ēkām), izņemot elektroenerģiju, kas tiešā veidā izlietota elektroenerģijas ražošanas procesa nodrošināšanai un elektroenerģijas sadalei un pārvadei, atbilstoši Elektroenerģijas nodokļa likuma jēgai un būtībai ir uzskatāma par **savas saražotās elektroenerģijas galalietotāju** un atbilst minētā likuma 4. panta 1. punktā noteiktajai nodokļa maksātāja kategorijai.

6. piemērs

*SIA "ET" saražoto elektroenerģiju nodod kopējam tīklam, kā arī savā uzņēmumā saražoto elektroenerģiju izmanto gan ražošanas procesa nodrošināšanai, gan arī **pašas SIA "ET" vajadzībām**, piemēram, administrācijas ēku apsildei, apgaismojumam u. tml. Šajā gadījumā SIA "ET" ir nodokļa maksātāja un uzskatāma par **savas saražotās elektroenerģijas galalietotāju**.*

Elektroenerģijas pašražošana, izmantojot saules paneļus

Elektroenerģija, kuru **mājsaimniecība** iegūst no savā īpašumā uzstādītiem saules paneļiem, nav ar nodokli apliekams objekts, jo no nodokļa ir atbrīvota elektroenerģija, ko izmanto mājsaimniecības lietotāji (sk. šī metodiskā materiāla sadaļas "Nodokļa atbrīvojumi" 2. punktu "Mājsaimniecības lietotāji").

Attiecīgi persona, kas savā, nomātā vai valdījumā esošā nekustamajā īpašumā ir uzstādījusi saules paneļus un ar tiem saražoto elektroenerģiju izmanto savām vajadzībām (t. i., **ražo un patērē pašas vajadzībām** jeb galapatēriņam) un atlikumā esošo elektroenerģijas daudzumu jeb uzkrājumu nodod kopējam tīklam (izmanto neto uzskaites sistēmu), **nav uzskatāma par nodokļa maksātāju**.

³ [Enerģētikas likuma](#) 1. panta pirmās daļas 2. punkts.

Persona, kas nodarbojas ar elektroenerģijas pašražošanu, izmantojot saules paneļus, var kļūt par **nodokļa maksātāju**, ja⁴:

- uzstādīto saules paneļu kopējā ražošanas jauda **pārsniedz divus megavatus**;
- elektroenerģijas ražotājs nodarbojas arī ar elektroenerģijas pārpalikuma pārdošanu (piegādi galalietotājam) vai reģistrētu tirdzniecību un ja saražotā elektroenerģija tiek izmantota **pašpatēriņam** (piemēram, administrācijas ēku apgaismošanai).

⁴ Vēršam uzmanību, ka katra konkrētā situācija, uz kuru nav attiecināms vispārīgs nodokļa piemērošanas skaidrojums, ir vērtējama atsevišķi.

Nodokļa atbrīvojumi un atvieglojums

No nodokļa ir **atbrīvota** elektroenerģija, ko izmanto:

- preču pārvadājumiem un sabiedriskajiem pasažieru pārvadājumiem, t. sk. dzelzceļa transportā un pilsētu sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos;
- mājsaimniecības lietotāji;
- elektroenerģijas ražošanai, lai tiešā veidā nodrošinātu elektroenerģijas ražošanas procesu (spēkā ar 2023. gada 1. janvāri).

No nodokļa ir **atbrīvota** elektroenerģija, kas piegādāta citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai citu ārvalstu pārstāvjiem vai organizācijām atbilstoši [Elektroenerģijas nodokļa likuma 6. panta](#) trešajā daļā noteiktajam.

Nodokļa **atvieglojums** ir noteikts elektroenerģijai, ko piegādā personām ielu apgaismošanas pakalpojumu sniegšanai.

Nodokļa atbrīvojumi

1. Preču pārvadājumi un sabiedriskie pasažieru pārvadājumi, t. sk. dzelzceļa transportā un pilsētu sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos.

No nodokļa ir atbrīvota elektroenerģija, ar kuru **tiešā veidā** nodrošina preču pārvadājumus (pa dzelzceļu) un sabiedrisko transportlīdzekļu darbību.

7. piemērs

*Elektroenerģijas galalietotājs, kura saimnieciskā darbība ir saistīta ar kravu pārvadājumiem, iegādājas elektroenerģiju no elektroenerģijas tirgotāja un izmanto to kravu pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai un administrācijas ēkas vajadzībām. Elektroenerģijas tirgotājam ir jāpiemēro nodokļa atbrīvojums **tikai par to elektroenerģijas daudzumu, ko elektroenerģijas galalietotājs izmanto dzelzceļa transporta darbības nodrošināšanai**. Savukārt par elektroenerģijas daudzumu, kas tiek izmantots administrācijas ēkas vajadzībām, ir jāsamaksā nodoklis valsts budžetā.*

2. Mājsaimniecības lietotāji.

Mājsaimniecības lietotājs ir galalietotājs, kurš pērk un izlieto enerģiju savā mājsaimniecībā paša vajadzībām (galapatēriņam), izņemot komercdarbības vai cita veida profesionālās darbības vajadzības.⁵

No nodokļa ir atbrīvota elektroenerģijas piegāde fiziskajām personām, kas **neveic saimniecisko darbību** un elektroenerģiju izmanto savā **mājsaimniecībā pašu vajadzībām**.

⁵ [Enerģētikas likuma](#) 1. panta pirmās daļas 29. punkts.

No nodokļa **nav atbrīvota** elektroenerģijas piegāde personām, kas veic **saimniecisko darbību** (t. i., saimnieciskās darbības veicējiem, juridiskajām personām un citiem Grāmatvedības likuma subjektiem) un ir elektroenerģijas galalietotājas.

8. piemērs

Elektroenerģijas piegādes līgumā, kas noslēgts ar namu pārvaldnieku (galalietotāju), ir norādīti vairāki uzskaites objekti – daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļi un koplietošanas telpas namu pārvaldnieka administrācijas ēkas vajadzībām.

*Lai elektroenerģijas tirgotājs elektroenerģijas uzskaitē varētu korekti piemērot elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu, tirgotājam piegādātā elektroenerģija ir jāuzskaita **par katru objektu atsevišķi** un nodoklis jāpiemēro atkarībā no objekta izmantošanas veida.*

Elektroenerģijas tirgotājam ir jāpiemēro nodokļa atbrīvojums par to elektroenerģijas daudzumu, kas elektroenerģijas namu pārvaldniekam (galalietotājam) attiecas uz dzīvokļiem (mājsaimniecības lietotājiem). Savukārt par elektroenerģijas daudzumu, kas tiek izmantots galalietotāja (namu pārvaldnieka) administrācijas ēkas vajadzībām, ir jāsamaksā nodoklis valsts budžetā.

9. piemērs

Elektroenerģijas piegādes līgumā, kas noslēgts ar namu pārvaldnieku (galalietotāju), ir norādīti vairāki uzskaites objekti – daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļi un koplietošanas telpas.

*Šajā piemērā par koplietošanas telpu tiek uzskatīta daudzdzīvokļu mājas kāpņu telpa. Kāpņu telpā patērētā elektroenerģija tiek solidāri sadalīta starp visiem mājas dzīvokļiem, ko apliecina elektrības piegādes rēķins. Šajā gadījumā **visa piegādātā elektroenerģija attiecas uz dzīvokļiem (mājsaimniecības lietotājiem)**, tādējādi elektroenerģijas tirgotājs piemēro nodokļa atbrīvojumu par elektroenerģijas daudzumu, kas tiek piegādāts (pārdots) namu pārvaldniekam (galalietotājam).*

10. piemērs

*Ja fiziskā persona savā īpašumā vai valdījumā esošo nekustamo īpašumu izmanto gan savā mājsaimniecībā pašas vajadzībām, gan veic tajā saimniecisko darbību, **saimnieciskās darbības mērķiem** izmantojamā elektroenerģija ir **jānošķir** no elektroenerģijas, ko izmanto mājsaimniecībā personas pašas vajadzībām. Šajā gadījumā **atsevišķi ir jāuzskaita** patērētais elektroenerģijas daudzums, ko izmanto mājsaimniecībā personas pašas vajadzībām, un elektroenerģijas daudzums, ko izmanto saimnieciskās darbības vajadzībām.*

Elektroenerģijas tirgotājs (piegādātājs) nevar piemērot nodokļa atbrīvojumu par elektroenerģijas daudzumu, kuru fiziskā persona izmanto saimnieciskās darbības vajadzībām, un tirgotājam par šo piegādāto elektroenerģijas daudzumu ir jāaprēķina un valsts budžetā jāsamaksā nodoklis.

11. piemērs

*Elektroenerģijas piegādes līgumā, kas noslēgts ar fizisko personu, ir norādīti objekti – daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvoklis, garāža, pirts un kafējnīca. Šajā gadījumā **atsevišķi** ir jāuzskaita elektroenerģija, kas izmantota mājsaimniecībā personas pašas*

vajadzībām, un elektroenerģija, kuru izmanto saimnieciskās darbības vajadzībām, piemēram, piegādāto elektroenerģiju uzskaita par katru objektu atsevišķi.

3. Elektroenerģijas ražošana, lai tiešā veidā nodrošinātu elektroenerģijas ražošanas procesu (spēkā ar 2023. gada 1. janvāri).

No nodokļa ir atbrīvota elektroenerģija, kuru **tiešā veidā** izmanto elektroenerģijas **ražošanas procesa nodrošināšanai**, piemēram, elektroenerģijai, kas tiek izmantota ražošanas iekārtu (sūkņu, turbīnu u. c.) darbināšanai.

Nodokļa atbrīvojums attiecināms uz elektroenerģijas ražošanas stacijām, kurās ražo elektroenerģiju, un koģenerācijas stacijām, kurās vienlaikus ražo gan elektroenerģiju, gan siltuma enerģiju u. tml.

12. piemērs

Koģenerācijas stacija vienlaikus ražo siltumenerģiju un elektroenerģiju un saražoto elektroenerģiju nodod kopējam tīklam. Lai nodrošinātu ražošanas procesu, komersants izmanto dabasgāzi un elektroenerģiju. Šajā gadījumā elektroenerģijas ražošanas procesā izmantotās elektroenerģijas daudzums ir atbrīvots no nodokļa.

13. piemērs

Tiek apturēts elektroenerģijas ražošanas process, lai veiktu ražošanas iekārtu tehnisko apkopi vai citas nepieciešamās darbības. Nodokļa atbrīvojums ir piemērojams par to saražoto elektroenerģijas daudzumu, kas tiek izmantots tieši elektroenerģijas ražošanas procesa palaišanai (t. i., nodrošināšanai).

Nodokļa atbrīvojums **nav piemērojams** par elektroenerģiju, kas ir ražošanas procesa galaprodukts, un/vai elektroenerģiju, kas tiek patērēta citām pašu vajadzībām (t. sk. administrācijas ēkām) un nav tiešā veidā izlietota elektroenerģijas ražošanas procesa nodrošināšanai.

14. piemērs

Elektroenerģija tiek izmantota ražošanas procesā, kura rezultātā ir saražots galaprodukts – siltuma enerģija. Uzņēmums saražoto siltuma enerģiju izmanto savā uzņēmumā ūdens uzsildīšanai, telpu apsildei, gaisa dzesēšanai u. tml. pašu vajadzībām. Nodokļa atbrīvojums nav piemērojams, jo elektroenerģija netiek tiešā veidā izlietota elektroenerģijas ražošanas procesa nodrošināšanai.

Nodokļa atvieglojums

Elektroenerģija, ko piegādā personām ielu apgaismošanas pakalpojumu sniegšanai.

Nodokli aprēķina pēc likmes 0 euro par vienu megavatstundu.

Nodokļa atvieglojums ir piemērojams elektroenerģijai, ko izmanto arī **sabiedrisko parku, skvēru, veloceliņu, pagalmu un citu sabiedrisko teritoriju** apgaismošanas pakalpojumu sniegšanai.

Kārtība, kādā no nodokļa atbrīvojama elektroenerģija

Elektroenerģiju atbrīvo no nodokļa [Ministru kabineta 2017. gada 24. janvāra noteikumos Nr. 52 "Elektroenerģijas nodokļa atbrīvojumu piemērošanas kārtība"](#) noteiktajā kārtībā.

Elektroenerģijas un citas enerģijas ražotājs.

Lai piemērotu nodokļa atbrīvojumu par elektroenerģiju, kuru tiešā veidā izmanto elektroenerģijas ražošanas procesa nodrošināšanai, elektroenerģijas ražotājam ir jānodrošina **atsevišķa** ražošanas procesā izlietotās elektroenerģijas **uzskaite**, nosakot konkrēti izlietotās elektroenerģijas daudzumu.

Elektroenerģijas galalietotājam, ja ir noslēgts līgums vai cita vienošanās **par elektroenerģijas iegādi biržā**, ir jāveic iegādātās elektroenerģijas **uzskaite**.

Elektroenerģijas piegādātājs (tirgotājs).

Lai piemērotu nodokļa atbrīvojumus un atvieglojumu, elektroenerģijas piegādātājam:

- pirms piegādes darījuma uzsākšanas ir **jānoslēdz savstarpējs līgums** ar personu, kas sniedz preču pārvadājumu un sabiedrisko pasažieru pārvadājumu pakalpojumu (t. sk. dzelzceļa transportā un pilsētu sabiedriskajos pasažieru pārvadājumos), galalietotāju vai personu, kas sniedz ielu apgaismošanas pakalpojumu;
- jāveic elektroenerģijas **atsevišķa uzskaite pa izmantošanas veidiem**, proti, pamatojoties uz sistēmas operatora iesniegto informāciju par elektroenerģijas patēriņu un/vai galalietotāja nolasījumiem un deklarētajiem elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta rādījumiem (ko tas iesniedz sistēmas operatoram vai tirgotājam saskaņā ar normatīvajiem aktiem par elektroenerģijas tirdzniecību un lietošanu);
- atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām attaisnojuma dokumentiem ir **jānoformē** elektroenerģijas piegādi apliecinošs **grāmatvedības attaisnojuma dokuments** (rēķins) par piegādāto elektroenerģijas daudzumu saimnieciskā darījuma dalībniekam.

Attaisnojuma dokuments

Elektroenerģijas piegādi apliecinošs attaisnojuma dokuments (rēķins) sagatavojams:

- ievērojot [Grāmatvedības likuma 11. pantā](#) noteiktās prasības;
- attaisnojuma dokumenta obligātajā rekvizītā "saimnieciskā darījuma apraksts" papildus ir jānorāda piegādātās elektroenerģijas daudzums.

Nodokļa aprēķināšana, deklarēšana un maksāšana

Aprēķināšana

Aprēķinātā nodokļa apmērs ir atkarīgs no patērētā un uzskaitītā elektroenerģijas daudzuma, un tas ir fiksēts attiecībā pret vienu megavatstundu.

Nodokļa likme elektroenerģijai ir **1,01 euro**.

Elektroenerģijai, ko piegādā personām ielu apgaismošanas pakalpojumu sniegšanai, nodokli aprēķina pēc likmes **0 euro** par megavatstundu.

Taksācijas periods

Nodokļa taksācijas periods ir **viens kalendāra mēnesis**.

Deklarēšana

Nodokļa deklarācijas veidlapas paraugu un tās aizpildīšanas kārtību nosaka [Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 820 "Noteikumi par elektroenerģijas nodokļa deklarācijas veidlapas paraugu un tās aizpildīšanas kārtību"](#).

Valsts ieņēmumu dienesta publicēto metodisko materiālu "Elektroenerģijas nodokļa deklarācijas aizpildīšanas kārtība" skatīt [šeit](#).

Nodokļa deklarāciju par taksācijas periodu nodokļa maksātājs iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam **20 dienu laikā** pēc kalendāra mēneša beigām.

Nodokļa deklarācija ir jāiesniedz arī par taksācijas periodu, kurā aprēķinātais nodoklis jeb valsts budžetā iemaksājamā **nodokļa summa ir 0,00 euro**.

Maksāšana

Aprēķināto nodokļa apmēru samaksā valsts budžetā ne vēlāk kā **līdz nākamā mēneša 23. datumam** pēc kalendāra mēneša beigām.

Nodokli ieskaita **vienotajā nodokļu kontā**.

Saņēmējs:	Valsts budžets (VID)
Saņēmēja iestāde:	Valsts kase
Reģistrācijas Nr.:	90000010008
Konta numurs:	LV33TREL1060000300000
BIC kods:	TRELLV22

Valsts iepērumu dienests

Materiāls sagatavots: 30.09.2020.

Materiāls pēdējo reizi aktualizēts: 02.01.2023.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt [Elektroniskās deklarēšanas sistēmas](#) sadaļā "Sarakste ar VID".